

SỬ DỤNG TRÍ TUỆ NHÂN TẠO CÓ TRÁCH NHIỆM - “CHẤT XÚC TÁC” CẢI THIỆN CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC ĐẠI HỌC TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỞ HÀ NỘI

Đỗ Thị Phong Lan¹, Hoàng Thu Huyền²
¹Khoa Tiếng Trung Quốc, Trường Đại học Mở Hà Nội
²Khoa Đào tạo cơ bản, Trường Đại học Mở Hà Nội
Email: phonglan@hou.edu.vn

Tóm tắt: Ngày nay, trí tuệ nhân tạo (AI) đang trở thành công cụ quan trọng hỗ trợ giảng dạy, học tập và nâng cao chất lượng giáo dục đại học, đặc biệt tại Trường Đại học Mở Hà Nội (HOU) – đơn vị tiên phong trong đào tạo mở và từ xa ở Việt Nam. AI được xem như “chất xúc tác” thúc đẩy đổi mới, góp phần nâng cao hiệu quả giảng dạy của giảng viên, quản lý của nhà trường và trải nghiệm học tập của sinh viên. Nghiên cứu này tập trung phân tích hiện trạng ứng dụng AI tại HOU, chỉ ra những lợi ích nổi bật như tăng cường hiệu quả quản lý, mở rộng cơ hội tiếp cận giáo dục, cá nhân hóa quá trình học tập. Tuy nhiên, AI cũng đặt ra thách thức về đạo đức sử dụng, chi phí triển khai và khả năng tiếp cận công nghệ. Để AI phát huy tối đa tiềm năng, bài viết đề xuất nguyên tắc sử dụng có trách nhiệm và các giải pháp cụ thể, qua đó hỗ trợ HOU khẳng định vị thế trong bối cảnh giáo dục hiện đại.

Từ khóa: trí tuệ nhân tạo, chất xúc tác, công cụ, chất lượng giáo dục, công nghệ

THE RESPONSIBLE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE - A “CATALYST” TO IMPROVE THE QUALITY OF HIGHER EDUCATION AT HANOI OPEN UNIVERSITY

Do Thi Phong Lan¹, Hoang Thu Huyen²
¹Faculty of Chinese, Hanoi Open University
²Faculty of General Education, Hanoi Open University
Email: phonglan@hou.edu.vn

Abstract: Nowadays, Artificial Intelligence (AI) is becoming an important tool to support teaching and learning in particular and in improving the quality of higher education in general, especially at Hanoi Open University (HOU) – a pioneering institution in open and distance learning in Vietnam. According to educational experts, artificial intelligence (AI) technology has been and will bring drastic changes in education; if the users know how to use AI proactively and responsibly, it will limit risks, thereby improving the quality of education. This research paper aims to address the potential of AI as a “catalyst” for reforming teaching procedures, education management, and learning experiences. Through a review of the current state of AI application at Hanoi Open University, the article points to its benefits such as personalizing learning, increasing administrative efficiency, and expanding access to education, while highlighting the challenges of ethics, cost, and access to technology. To ensure the effective use of AI, the article proposes responsible principles, along with specific solutions to support education managers at Hanoi Open University to fully exploit the potential of AI, contributing to improving the quality of education and affirming the institution’s position in the current educational context.

Keywords: artificial intelligence, catalysts, tools, quality of education, technology

Nhận bài: 27/08/2025

Phản biện: 12/09/2025

Duyệt đăng: 15/09/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0, trí tuệ nhân tạo (AI) đã và đang trở thành một công cụ hỗ trợ phổ biến, tác động rộng rãi đến nhiều lĩnh vực, trong đó có giáo dục đại học. Tại Việt Nam, Trường Đại học Mở Hà Nội đang đứng trước cơ hội lớn để tận dụng công nghệ này nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy, quản lý và trải nghiệm học tập của sinh viên. Tuy nhiên, việc ứng dụng AI đòi hỏi phải được tiến hành có trách nhiệm để đảm bảo tính công bằng, minh bạch và phù hợp với các giá trị đạo đức.

Trọng tâm của bài viết này, tác giả sẽ phân tích tiềm năng của AI như một “chất xúc tác” thúc đẩy chất lượng giáo dục đại học tại Trường Đại học Mở Hà Nội, đồng thời đề xuất các nguyên tắc sử dụng AI có trách nhiệm nhằm mục tiêu tận dụng tối đa lợi ích và giảm thiểu rủi ro của loại công cụ này. Nhận thấy tầm quan trọng và vai trò thiết

yếu của việc nhận thức vai trò và tác động của AI trong giáo dục đại học, tác giả giới thiệu bài viết này nhằm giải quyết những vấn đề sau: (1) tổng quan về AI trong giáo dục, (2) hiện trạng ứng dụng AI tại Trường Đại học Mở Hà Nội, (3) lợi ích và thách thức, (4) nguyên tắc sử dụng AI có trách nhiệm, và (5) các giải pháp cụ thể.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý thuyết

2.1.1. Tổng quan về AI trong giáo dục đại học

Trí tuệ nhân tạo (AI) với các công nghệ như học máy, xử lý ngôn ngữ tự nhiên và phân tích dữ liệu lớn đã mở ra nhiều cơ hội cho giáo dục đại học. Theo UNESCO, AI có thể cá nhân hóa học tập, tự động hóa công việc hành chính và nâng cao chất lượng nghiên cứu. Các ứng dụng phổ biến bao gồm: hệ thống học tập thích ứng, công cụ đánh giá tự động, phần mềm quản lý giáo

dục (SMS, CMS, LMS), và các công cụ phân tích dữ liệu phục vụ nghiên cứu khoa học như SPSS, Python, MonkeyLearn, Tableau.

Tại Trường Đại học Mở Hà Nội, AI được kỳ vọng góp phần nâng cao trải nghiệm học tập và khả năng tiếp cận giáo dục. Với người học, AI hỗ trợ phân tích dữ liệu cá nhân để xây dựng quỹ đạo học tập, cải thiện kỹ năng nhận thức, xã hội và cảm xúc, đồng thời dự đoán nguy cơ khủng hoảng tâm lý để can thiệp kịp thời. Với giảng viên, AI giúp tiết kiệm thời gian, hỗ trợ phát triển chuyên môn và nâng cao hiệu quả giảng dạy. Nhà quản lý cũng có thể theo dõi quá trình học tập, tâm lý, hoàn cảnh của sinh viên để đưa ra chính sách phù hợp.

2.1.2. Hiện trạng ứng dụng AI tại Trường Đại học Mở Hà Nội

Thích ứng với xu thế 4.0, Trường Đại học Mở Hà Nội đã bước đầu ứng dụng AI nhưng vẫn ở giai đoạn sơ khai. Một số điển hình bao gồm:

- *Hệ thống LMS*: triển khai nhiều năm qua, cho phép giảng viên quản lý và theo dõi tiến độ học tập của sinh viên, mang lại lợi ích thiết thực cho cả người dạy và người học.
- *Chatbot tư vấn học tập*: hỗ trợ trả lời các câu hỏi thường gặp, giúp tự động hóa quy trình tư vấn và giảm tải cho nhân viên.
- *Phân tích dữ liệu*: dự đoán nguy cơ bỏ học, nghỉ học để can thiệp kịp thời, góp phần nâng cao hiệu quả quản lý.

Tuy nhiên, việc triển khai AI tại trường vẫn gặp hạn chế. Những khó khăn lớn bao gồm thiếu nguồn lực công nghệ, hạn chế kỹ năng số của giảng viên và sinh viên, cùng những lo ngại về bảo mật và lưu trữ dữ liệu.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Từ tình hình thực tế khách quan và chủ quan nội tại của vấn đề ứng dụng công nghệ AI tại các cơ sở đào tạo đại học nói chung và Trường Đại học Mở Hà Nội nói riêng, bài viết nghiên cứu các giải pháp đề xuất nhằm góp phần nâng cao hiệu quả của việc sử dụng AI làm chất xúc tác nâng cao chất lượng giáo dục đại học tại đơn vị, từ đó phát huy tốt vai trò của hoạt động này.

Nghiên cứu này chủ yếu được thực hiện thông qua việc tiếp cận và khảo cứu các đánh giá khách quan đối với giải pháp áp dụng Trí tuệ nhân tạo vào công tác giảng dạy nói chung. Từ đó, tác giả sẽ liên hệ đến vị trí, vai trò của con người - cụ thể là giảng viên, nhà khoa học, người học - từ đó đưa ra một số gợi mở cho các cơ sở giáo dục đại học của Việt Nam nói chung và của Trường Đại học Mở Hà Nội nói riêng.

2.3. Kết quả và thảo luận

2.3.1. Lợi ích và thách thức của việc sử dụng Trí tuệ nhân tạo

2.3.1.1. Lợi ích

Như phần trên đã đề cập, các công nghệ ứng dụng AI đang mang lại nhiều lợi ích quan trọng cho giáo dục đại học tại Trường Đại học Mở Hà Nội nói chung và đào tạo chuyên ngành tại các Khoa chuyên môn nói riêng.

Trước hết, AI giúp chúng ta thiết kế các lộ trình học tập phù hợp với từng sinh viên, đặc biệt quan trọng trong mô hình đào tạo mở, thể hiện cho tính ưu việt của nó trong việc cá nhân hóa học tập. AI còn giúp tự động hóa các quy trình thu nhận xử lý hành chính giúp cơ sở đào tạo tiết kiệm thời gian và nguồn lực, từ đó làm tăng hiệu quả quản lý. Hơn nữa, trong công tác dạy – học thực tiễn, các công cụ AI tích cực hỗ trợ giảng viên thiết kế, xây dựng nội dung học tập sáng tạo, hấp dẫn và đánh giá nội dung bài giảng, bài tập, bài thi khách quan nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy. Ngoài ra, các công cụ sử dụng AI giúp Trường Đại học Mở Hà Nội cung cấp các khóa học trực tuyến chất lượng cao cho nhiều đối tượng học viên ở nhiều vùng miền của Tổ quốc nơi có các trạm đào tạo từ xa, trực tuyến của Nhà trường, từ đó mở rộng năng lực tiếp cận giáo dục rộng rãi và hiệu quả hơn.

2.3.1.2. Thách thức

Bên cạnh những lợi ích đang mang lại trong thực tế, việc ứng dụng AI cũng đặt ra cho Nhà trường, các phòng ban và các Khoa chuyên ngành một số thách thức.

Điều quan trọng nhất là vấn đề đạo đức của người dùng, bởi nếu sử dụng AI không đúng cách có thể dẫn đến sự thiên vị trong đánh giá hoặc vi phạm quyền riêng tư, quyền lợi của mỗi cá nhân người học. Ngoài ra, chi phí cho triển khai ứng dụng cũng là khó khăn lớn bởi việc đầu tư vào hạ tầng công nghệ và đào tạo đội ngũ biết sử dụng AI chuyên nghiệp và khách quan đòi hỏi một nguồn lực tài chính lớn. Một thách thức nữa đến từ cả phía người quản lý và người học là khả năng tiếp cận công nghệ bởi không phải cán bộ, giảng viên nào cũng thích ứng nhanh với AI và không phải sinh viên nào cũng có thiết bị phù hợp để tận dụng các công cụ này.

2.3.2. Nguyên tắc sử dụng AI có trách nhiệm

Trong bối cảnh trí tuệ nhân tạo (AI) ngày càng được ứng dụng rộng rãi trong giáo dục đại học, Trường Đại học Mở Hà Nội đã nhấn mạnh việc sử

dụng AI một cách có trách nhiệm, gắn với chuẩn đầu ra, mục tiêu giáo dục và các nguyên tắc đạo đức. Để đảm bảo hiệu quả, bốn nguyên tắc cốt lõi được đề xuất.

Thứ nhất, minh bạch trong thiết kế và sử dụng hệ thống AI. Các hệ thống AI cần hoạt động với cơ chế rõ ràng, giúp người dùng hiểu cách thức vận hành, tiêu chí đánh giá và mục đích sử dụng. Khi áp dụng trong thiết kế bài thi hay chấm điểm tự động, hệ thống phải công khai tiêu chuẩn và cho phép phản hồi. Giảng viên và nhà phát triển có trách nhiệm cung cấp tài liệu hướng dẫn hoặc tổ chức tập huấn để người dùng nắm rõ.

Thứ hai, đảm bảo công bằng và tránh thiên vị trong thuật toán. AI phải được thiết kế để không phân biệt đối xử theo giới tính, dân tộc, tôn giáo, trình độ hay hoàn cảnh kinh tế. Ví dụ, hệ thống gợi ý khóa học cần được kiểm định để không bất lợi cho sinh viên vùng nông thôn hay có hoàn cảnh khó khăn. Do đó, cần tiến hành kiểm tra định kỳ dữ liệu và kết quả đầu ra, đồng thời khuyến khích sự tham gia của các nhóm đa dạng trong phát triển và đánh giá.

Thứ ba, bảo mật dữ liệu cá nhân. AI trong giáo dục phải tuân thủ Luật An ninh mạng (2018) và quy định về quyền sở hữu trí tuệ. Thông tin như điểm số, hồ sơ hay dữ liệu học tập của sinh viên cần được mã hóa, chỉ truy cập bởi người có thẩm quyền, và phải có sự đồng ý khi dùng cho mục đích huấn luyện AI. Nhà trường cần chính sách bảo mật chặt chẽ, áp dụng công nghệ mã hóa hiện đại và thường xuyên rà soát hệ thống.

Thứ tư, trách nhiệm giải trình và giám sát tác động của AI. Việc ứng dụng AI phải đi kèm cơ chế đánh giá liên tục để bảo đảm lợi ích và hạn chế rủi ro. Ví dụ, nếu AI dự đoán nguy cơ bỏ học, nhà trường cần theo dõi độ chính xác, xem xét tác động và tránh gây áp lực không cần thiết. Cần thành lập ủy ban đạo đức AI để giám sát, thu thập phản hồi và công bố báo cáo định kỳ.

2.4. Giải pháp đề xuất triển khai ứng dụng Trí tuệ nhân tạo có trách nhiệm tại Trường Đại học Mở Hà Nội

Để triển khai trí tuệ nhân tạo (AI) một cách hiệu quả, đạo đức và bền vững tại Trường Đại học Mở Hà Nội, bài viết đề xuất các giải pháp cụ thể có sự so sánh, tham khảo các mô hình đã thực hiện hiệu quả tại một số trường Đại học trên thế giới, dựa trên các nguyên tắc minh bạch, công bằng, bảo mật dữ liệu và trách nhiệm giải trình:

2.4.1. Phát triển hạ tầng công nghệ hiện đại và an toàn

Để ứng dụng hiệu quả AI trong giáo dục và quản lý, Trường Đại học Mở Hà Nội cần ưu tiên đầu tư mạnh vào hạ tầng công nghệ, bao gồm hệ thống máy chủ, phần mềm AI chuyên dụng và nền tảng học tập trực tuyến tích hợp AI. Việc nâng cấp máy chủ đám mây hoặc máy chủ cục bộ có tốc độ xử lý cao sẽ hỗ trợ tối đa các ứng dụng như phân tích dữ liệu học tập, chấm bài tự động và gợi ý khóa học. Đồng thời, việc xây dựng các phần mềm AI như hệ thống LMS thông minh, chatbot hỗ trợ sinh viên, hay công cụ phân tích học thuật sẽ tạo điều kiện cá nhân hóa lộ trình học tập. Trường cần áp dụng các chuẩn bảo mật quốc tế (ISO/IEC 27001) và giao thức mã hóa tiên tiến (AES-256) để bảo vệ dữ liệu. Thực tiễn từ Đại học Quốc gia Singapore (NUS) cho thấy, LMS tích hợp AI đã mang lại hiệu quả quản lý và tối ưu hóa trải nghiệm học tập, là mô hình tham khảo quan trọng.

2.4.2. Đào tạo kỹ năng sử dụng AI cho đội ngũ giảng viên và nhân viên

Cùng với hạ tầng, kỹ năng sử dụng AI của đội ngũ là yếu tố then chốt. Trường cần tổ chức các khóa học cơ bản và nâng cao về ứng dụng AI trong giảng dạy, phân tích dữ liệu, cũng như phát triển nội dung học tập. Ngoài ra, việc cung cấp chứng chỉ AI thông qua hợp tác với các nền tảng uy tín như Coursera, edX hoặc các công ty công nghệ trong nước sẽ nâng cao trình độ và uy tín giảng viên. Một trung tâm hỗ trợ kỹ thuật AI tại trường có thể đóng vai trò tư vấn và hỗ trợ thường xuyên. Kinh nghiệm từ Đại học Stanford với chương trình “AI for Educators” cho thấy, đào tạo chuyên sâu và có định hướng giúp giảng viên ứng dụng AI công bằng, hiệu quả và có trách nhiệm.

2.4.3. Xây dựng và ban hành chính sách nội bộ về sử dụng AI

Một khung chính sách rõ ràng là cần thiết để quản lý việc ứng dụng AI. Trường cần quy định cụ thể về bảo mật dữ liệu (ẩn danh hóa, mã hóa và giới hạn quyền truy cập), tuân thủ Luật An ninh mạng Việt Nam (2018). Đồng thời, cần thiết lập bộ nguyên tắc đạo đức trong sử dụng AI, ngăn chặn các hành vi vi phạm quyền sở hữu trí tuệ hoặc phân biệt đối xử. Việc thành lập ủy ban đạo đức AI sẽ giúp giám sát và đánh giá tác động của hệ thống AI, đồng thời thu thập phản hồi từ giảng viên và sinh viên. Mô hình “AI Ethics Framework” của Đại học Melbourne (Úc) là ví dụ điển hình mà Trường có thể tham khảo để xây

dựng chính sách nội bộ. Chính sách minh bạch và công bằng không chỉ nâng cao hiệu quả mà còn củng cố niềm tin của người học và người dạy.

2.4.4. Tăng cường hợp tác quốc tế để chia sẻ kinh nghiệm và nguồn lực

Việc mở rộng hợp tác quốc tế sẽ giúp Trường Đại học Mở Hà Nội tiếp cận xu hướng công nghệ tiên tiến và giảm chi phí phát triển. Nhà trường có thể hợp tác với UNESCO, OECD hay các trường đại học hàng đầu như MIT, Oxford để tham gia chương trình nghiên cứu và hội nghị quốc tế về AI trong giáo dục. Đồng thời, hợp tác với doanh nghiệp công nghệ như Google, Microsoft, FPT hoặc Viettel sẽ mang lại nguồn lực kỹ thuật quan trọng. Các chương trình trao đổi giảng viên và sinh viên với đối tác quốc tế cũng sẽ giúp tiếp thu kinh nghiệm triển khai AI hiệu quả. Thực tế, NUS đã hợp tác với Google để phát triển các công cụ AI hỗ trợ học tập trực tuyến và tham gia dự án về đạo đức AI của UNESCO – mô hình mà Trường có thể học hỏi.

III. KẾT LUẬN

Việc ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI) trong giáo dục và đào tạo ngày càng phổ biến, mang lại nhiều lợi ích nhưng đồng thời đặt ra yêu cầu cấp thiết về việc xác định và tuân thủ các chuẩn mực đạo đức để hạn chế rủi ro. Tác giả nhấn mạnh các cơ sở đào tạo cần tiến hành khảo sát diện rộng, đánh giá hiện trạng một cách bài bản, đồng thời chia sẻ kinh nghiệm từ những đơn vị đã triển khai thành

công. Việc tăng cường áp dụng mô hình đối tác công – tư (PPP), phân tích lợi ích dài hạn của đầu tư vào AI và tích hợp AI trong chiến lược, chính sách giáo dục quốc gia là những giải pháp quan trọng để tối ưu hóa hiệu quả.

Theo quan điểm của Bộ Khoa học và Công nghệ, việc nghiên cứu và phát triển hệ thống AI tại Việt Nam phải đặt con người làm trung tâm, đảm bảo mọi người được hưởng lợi từ các ứng dụng công nghệ. Đồng thời, cần duy trì sự cân bằng hợp lý giữa lợi ích và rủi ro, đặc biệt chú trọng giảm thiểu nguy cơ xâm phạm quyền và lợi ích hợp pháp của các cá nhân, tổ chức.

Trong bối cảnh giáo dục, việc phát triển AI có trách nhiệm phải gắn với bảo vệ quyền con người, trang bị cho người học các giá trị và kỹ năng cần thiết để hợp tác hiệu quả với công nghệ. Tuy nhiên, thách thức lớn hiện nay là nhiều học sinh, sinh viên có xu hướng lạm dụng AI, dẫn đến nguy cơ suy giảm năng lực sáng tạo và tạo ra khoảng cách về kỹ năng số. Một số trường đã lựa chọn cấm hoàn toàn AI, trong khi số khác khuyến khích tích hợp vào giảng dạy.

Tác giả khẳng định, ứng dụng AI trong giáo dục là xu thế tất yếu. Để hạn chế tác động tiêu cực, các cơ sở đào tạo cần ban hành quy chế và quy định đạo đức, qua đó thúc đẩy việc sử dụng AI một cách có trách nhiệm, trở thành “chất xúc tác” nâng cao năng lực cho cả người dạy và người học trong kỷ nguyên số.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. UNESCO, 2021. *AI and Education: Guidance for Policy-makers*. Paris: UNESCO
- [2]. Hương Linh, 2024. *Sử dụng AI có trách nhiệm*. Báo điện tử Đại biểu nhân dân – Văn phòng Quốc hội. Hà Nội, 2024.
- [3]. Nguyễn Thị Quế Anh (2025). *Dự thảo báo cáo đánh giá mức độ sẵn sàng trong việc thực hiện Khuyến nghị của UNESCO về đạo đức AI*. Kỳ yếu Hội thảo tham vấn Dự thảo báo cáo đánh giá mức độ sẵn sàng trong việc thực hiện Khuyến nghị của UNESCO về đạo đức trí tuệ nhân tạo (AI). Bộ Khoa học và Công nghệ, phối hợp với UNESCO, tháng 5/2025.
- [4]. Hoàng Thị Thu Hà và cộng sự (2025). *Các nhân tố tác động đến “liêm chính học thuật” của sinh viên đại học trong bối cảnh phát triển trí tuệ nhân tạo*. Tạp chí Giáo dục, 24 (10), 47-52.
- [5]. Trần Trung Hòa (2025). *Đạo đức sử dụng trí tuệ nhân tạo trong giáo dục và nghiên cứu khoa học*. Tạp chí Nghiên cứu Trí tuệ nhân tạo (JAIR), 25 (82), 58-67.
- [6]. Bùi Trọng Tài, Nguyễn Minh Tuấn (2024). *Nghiên cứu ảnh hưởng của trí tuệ nhân tạo trong giáo dục tới hoạt động học tập của sinh viên*. Tạp chí Giáo dục, 24 (10), 6-11.
- [7]. Nguyễn Văn Phúc (2025). *Ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong giáo dục phổ thông và định hướng phát triển*. Tạp chí Giáo dục.
- [8]. Nguồn: <https://tapchigiaoduc.edu.vn/article/89573/174/ung-dung-tri-tue-nhan-tao-trong-giao-duc-pho-thong-va-dinh-huong-phat-trien/>